

הקדמה

כרך שלישי זה משלים את מהדורת ספר ישעיהו של 'מהדורת האוניברסיטה העברית בירושלים' שנערכה בידי פרופ' משה גושן-גוטשטיין (כרכים קודמים יצאו לאור בשנים תשל"ה ו-תשמ"א). עורך הספר, שיזם את מפעל המקרא של האוניברסיטה העברית וניהל אותו כעורכו הכללי במשך יותר משלושים שנה, לא זכה לראות את הכרך הנוכחי. פרופ' גושן-גוטשטיין נפטר ביום ו' בתשרי תשנ"א.

עריכת הכרך הזה הושלמה בעיקרה בידי פרופ' גושן-גוטשטיין עצמו, והוצאתו לאור נתאפשרה הודות לעבודתו המיומנת והמסורה של מר גילן מרכוס, מזכיר מפעל המקרא, שהיה מופקד על השלבים האחרונים של הכנת הספר.

שלושת הכרכים של מהדורת ס' ישעיהו ייכרכו יחדיו בספר אחד אשר יתוסף לו מבוא מאת פרופ' ש' טלמון.

ירושלים, כ' סיון תשנ"ג – 9.6.1993

ש' טלמון

ע' טוב

מ' בר-אשר

עורכי מפעל המקרא

- 6 אֲאֹדֶךָ וְלֹא יִדְעַתְנִי לִמְעַן יִדְעוּ מִמִּזְרַח-שָׁמֶשׁ ל
- 7 וּמִמְעַרְבָּהּ בִּי-אֶפֶס בְּלִעְדֵי אֲנִי יְהוָה וְאִין עוֹד יוֹצֵר ל
- אור ובורא חֶשֶׁךְ עֲשֵׂה שָׁלוֹם וְבוֹרֵא רַע אֲנִי יְהוָה ב ל ב ט
- 8 עֲשֵׂה כָּל-אֱלֹהִים: [פ] הֲרַעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁחַקִּים ל
- יָלוּ-צֶדֶק תִּפְתַּח-אָרֶץ וּפְרוּ-יִשְׁעַ וּצְדָקָה תִצְמִיחַ יָחַד ג ל ה
- 9 אֲנִי יְהוָה בְּרֵאתִיו [ס] הוּי רַב אֶת-יִצְרוֹ חֲרַשׁ אֶת- יא ל
- חֲרָשֵׁי אֲדָמָה הֵיאֹמֵר חֲמֹר לִיִצְרוֹ מֵה-תַעֲשֶׂה וּפְעֵלְךָ

⊗_{var} τ_{var} Ⓞ + pron⁽¹⁾ _{III} | אפס | ⊗_{var} + ετι; ⊗_{var} + θεός = σ_{var} Ⓞ⁽²⁾ | 'ה' | ⊗ div 7 [יוצר] pr ἐγώ⁽¹⁾ | תפתח | ⊗ ἀνατειλᾶτω ἡ γῆ ἔλεος⁽²⁾ | ישע - תפתח | ⊗ εὐφρανθήτω⁽¹⁾ | הרעיפו | ⊗ div 8 'ה' | 'הי - אדמה 9 pron | ⊗ εσ | בראתי | ⊗ εσ coniu⁽³⁾ | תצמיח | ⊗ εσ pers | ויפרו | ⊗ εσ coniu⁽³⁾ | ופעלך - לו | ⊗ εσ⁽²⁾ | לא עבדתני | ⊗ מה-תעשה | ⊗ εσ | ליצרו | ⊗ εσ prep | את² | ⊗ εσ⁽¹⁾ diff

Is-a טוב Is-a [שלום] 7 וממערב Is-a 6 ואין Is-a | ויזלו Is-a | ממעלה Is-a | ממעל Is-a | הריעו Is-a | הרעיפו Is-a; Is-b pr § 8 את הכל Lev 26:6 | Is-b > Is-a | yBer § 9:2 (13a) pr | אני Is-a > Is-a | האמר לארץ ויפרח Is-a | תפתח - ויפרו | האומר Is-a | היאמר Is-a | חרשי Is-a | חרשי אדמה Is-a | יצרו Is-a | יצרו Is-a pr § |

150 (pm) om [שמש 6 אֲאֹדֶךָ] G-B Kb 13 (pm) אֲאֹדֶךָ | ואין KG (mlt) 30 96 150 (pm); ר (pm?) א ותפתח K (sol) | תפתח | ממעל + 93 | ממעל Is-a | עשה 8 | עשה 7 | וממערבה G-B Mas 36 | וממערבה Is-a | חרשי ר | חרשי 96 | חרשי Is-a | חרש 96 | חרש Is-a | יצרו 96 | יצרו Is-a |

“אשכחנן במוסרתא זוטרתא למע ואין אלהים ג ראו עתה כי אני אני והוה אין כמוך דשמואל וחב דדב הימ ומדנחא אמרין וולתי ואין אלהים אאורך” 6 ידעון נ ק מ: י 7 אלה 4-ל: ל 8 (פ) [ל: 9: פ: (ס); < : 20-ל: 20-מ: ק: “פסק פת” | תצמיחן ש: תצמיחן 9 חרשין ר: ח | ליצרו 4-ל: י | מדה: מ: מ | תעשה: מ: ת | ופעלך: ק: פ: ;

ence and man's ignorance v15, 2613 ⊗⁽³⁾ עזר, but note II Sam 22₄₀ 6⁽¹⁾ וממערבה⁽²⁾ formulaic interchanges 7⁽¹⁾ note adjacent abundance of 'T⁽²⁾ original *derasha* Sifra Beḥuḳḳothai § 1:5 (111_a) according to H; change due to Morning Liturgy; note BamR § 117 (44_d) 8⁽¹⁾ cf contexts 44₂₃, 4913; hardly הריעו⁽²⁾ p and om ויפרו (condens); ⊗_{var} add καὶ βλαστησάτω (p = ויפרח); cf *Textus* 3:153⁽³⁾ cf preced 9⁽¹⁾ ποῖον βέλτιον κατεσκέυασα ὡς πηλὸν κεραμέως, μὴ ὁ ἀροτριῶν ἀροτριάσει τὴν γῆν; cf *Textus* 3:154; note pictures 29₁₆, 41₂₅; p κατεσκέυασα...πηλὸν κεραμέως dupl, representing √צר; ἀροτριῶν ἀροτριάσει = √שר (cf 29₁₆; cf seq⁽³⁾ ὅτι οὐκ ἐργάζῃ οὐδὲ ἔχεις χεῖρας; p negation ex parall; hardly reflecting dupl מה תעשה⁽⁴⁾ phonet indistinct; p Is-a add אדם also indicates

ובערות האדם פסיק 15, כו 13 ש⁽³⁾ א' עזר, אבל שים לב שמ"ב כב 40 6⁽¹⁾ וממערבה⁽²⁾ שינויי נוסחה 7⁽¹⁾ שים לב לריבוי 'אני' בסמוך⁽²⁾ הדרשה המקורית ספרא בחוקתי § א,ה (קיא ע"א) על פי נה"מ; השינוי לפי ברכת "יוצר אור"; שים לב במד"ר § יא,ו (מד ע"ד) 8⁽¹⁾ הש' הקשרים מד 23, מט 13; ל"ס: 'הריעו' II⁽²⁾ א': 'תפריח' והשמטת 'ויפרו' (צמצום); ש-חילוף מוסיף ויצחצח א' = 'ויפרח' II; הש' סקסטוס 153:3⁽³⁾ הש' לעיל 9⁽¹⁾ איזה דבר טוב יותר יצרתי מאשר חומר היוצר? כלום לא יחרוש החורש את האדמה; הש' סקסטוס 154:3; שים לב לתמונות כט 16, מא 25; א' וצרחי...חומר היוצר כפל המייצג יצר; יחרוש החורש = חרש√ II; גם עק משקף 'חרש...חרש' (תא פעמים 'חרש')⁽²⁾ הש' כט 16; הש' להלן⁽³⁾ כי אינך פועל ואין לך ידיים; א' שלילה לפי התקבולת; ל"ס שמשקף כפל 'מה תעשה'⁽⁴⁾ א': 'פצלך/פצלך' אינו מובחן היטב בהגייה; א' תוספת 'אדם' ב-יש"א גם כן מרמזת להבנה

PREFACE

The present volume (III) completes the edition of the Hebrew University Bible Project of Isaiah (vols. I, II: 1975, 1981) edited by Prof. Moshe H. Goshen-Gottstein. The editor, who initiated and guided the HUBP as its general editor for more than three decades, did not live to see this volume through the press. Prof. Goshen-Gottstein died on September 14th, 1991.

The main process of editing was completed by Prof. Goshen-Gottstein himself. This volume would not have been completed without the competent and devoted involvement of Mr. Galen Marquis, secretary of the HUBP, who took an active lead in the final stages of the preparations.

The three volumes of this edition of Isaiah will be combined in a bound edition with an introduction by Prof. S. Talmon.

Jerusalem, 9.6.1993

M. Bar-Asher

S. Talmon

E. Tov

Editors of the Hebrew University Bible Project